הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן ע

ע מִי הֵם הַפְּטוּרִים מִקְּרִיאַת שְׁמַע. וּבוֹ ה׳ סְעִיפִים:

א [א]נָשִׁים וַעֲבָדִים (א) פְּטוּרִים (פ) [א] (ב) מִקְּרִיאַת שְׁמַע מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה (ג) שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, (ד) [ב]וְנָכוֹן הוּא לְלַמְּדָם שֶׁיְּקַבְּלוּ עֲלֵיהֶן עֹל מַלְכוּת (ג) (ה) שָׁמַיִם. הַגָּה: וְיִקְרְאוּ לְפָחוֹת פָּסוּק רִאשׁוֹן (בית יוסף בשם אהל מועד (שפר ק״ס דקנ ג)): **ב** * קְטַנִּים פְּטוּרִים (ו) [ג]לְרַבּוֹתָם (ז) כְּשֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְחִנּוּךְ, [ד]וּלְרַשׁ״י אֲפִלּוּ הִגִּיעוּ לְחִנּוּךְ, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוּ מְצוּיִ אֶצְלוֹ בִּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע בָּעֶרֶב וְיֶשׁ הוּא (ח) בַּבֹּקֶר, (ט) וְרָאוּי לִנְהֹג כְּרַבּוֹתָם תָּם: **ג** [ה]הַכּוֹנֵס אֶת (י) הַבְּתוּלָה פָּטוּר (יא) מִקְּרִיאַת שְׁמַע (יב) שְׁלשָׁה (ג) יָמִים (יג) אִם לֹא עָשָׂה מַעֲשֶׂה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא טָרוּד טִרְדַּת מִצְוָה. [ו]וְהָנֵי מִלֵּי בִּזְמַן הָרִאשׁוֹנִים, אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁגַּם שְׁאָר בְּנֵי אָדָם אֵינָם מְכוּוָנִים כָּרָאוּי, גַּם הַכּוֹנֵס אֶת הַבְּתוּלָה (ד) קוֹרֵא. הַגָּה: וַעֲיַן לְקַמָּן סִימָן צ״ט אִם שִׁכּוֹר (טו) יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע: **ד** * [ז]הָיָה (יד) קוֹרֵא. הַגָּה: וַעֲיַן לְקַמָּן סִימָן צ״ט אִם שִׁכּוֹר (טו) יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע: **ד** * [ז]הָיָה עוֹסֵק (טז) בְּצָרְכֵי (ה) רַבִּים

א בְּרָכוֹת כ׳ (ע״א). ב אֹהֶל מוֹעֵד (שפר ק״ס דרך ב נתיב ג). ג שָׁם בְּתוֹסְפוֹת (ד״ה וקטנים). ד שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה קטנים). ה שָׁם בְּמִשְׁנָה דַף ט״ז (ע״א). ו תּוֹסְפוֹת שָׁם בְּסוֹף הַפֶּרֶק (יז: ד״ה רב) וְהָרַ״ם מְרוֹטֶנְבּוּרְג (הובא בטור). ז יְרוּשַׁלְמִי שָׁם ח׳ עַמּוּד ד׳ (פ״ה ה״א) לְפֵרוּשׁ רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ה״ה).

בַּאֵר הֵיטֵב

א (פ) **מִקְּרִיאַת שְׁמַע.** וּפְטוּרוֹת גַּם כֵּן מִבְּרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, דְּיֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן זְמַן קְבוּעַ, אֲבָל אֵמָּת וְיַצִּיב מְחֻיָּבוֹת לְאָמְרָם, דְּזְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם דְּאוֹרָיְתָא, וְאֵם כֵּן צְרִיכִים לְסָמְכָהּ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה דְּבִתְפִלָּה חַיָּבִים כְּדִלְקַמָּן סִימָן ק״ו סָעִיף ב׳. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ג) **שָׁמַיִם.** מִשְׁמַע מִצַּד הַדִּין פְּטוּרִין. וְהֶבֵ״ח (סק״א) פָּסַק דְּחַיָּבִים מִדִּינָא לְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בִּפְסוּק רִאשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם. וְהָעוֹלַת תָּמִיד (סק״א) וְהַיַּד אַהֲרֹן (הגב״י) חָלְקוּ עָלָיו, עַיֵּן שָׁם: **ג** (ג) **יָמִים.** עַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב פֶּרֶק ד׳ דְּפָסְחִים מִשְׁנָה ה׳ וּבְיַד אַהֲרֹן (הגב״י): (ד) **קוֹרֵא.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר קוֹרֵא וּמִתְפַּלֵּל. וְאֵם אֵינוֹ קוֹרֵא מֵיחָזֵי כְּיוֹהֲרָא. עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו): **ד** (ה) **רַבִּים.** כָּתַב הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה (ק״ש פ״ב ה״ה) בְּשֵׁם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **פְּטוּרִים.** (פ) אֲפִלּוּ מִדְּרַבָּנָן: (ב) **מִקְּרִיאַת שְׁמַע.** וּפְטוּרוֹת גַּם כֵּן מִבְּרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, דְּיֵשׁ לָהֶם גַּם כֵּן זְמַן קָבוּעַ כִּדְלָעִיל בְּסִימָן נ״ח סָעִיף ו׳, אֲבָל בְּרָכַת ׳אֱמֶת וְיַצִּיב׳ דְּנִתְקַן עַל עִנְיַן זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, דְּמִצְוָה זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם נוֹהֶגֶת בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְאִם כֵּן מִמֵּילָא צְרִיכִים לְסָמְכָהּ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה דְּבִתְפִלָּה חַיָּבוֹת כִּדְלִקַּמָּן סִימָן ק״ו סָעִיף (ב׳) [א׳], [א]כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים שֶׁכָּתַב דְּלַמַּאן דְּסוֹבֵר זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן וְאַסְמַכְתָּא אִקְרָא אִם כֵּן מִמֵּילָא הוּא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וּפְטוּרוֹת מִן הַתּוֹרָה, רַק מִדְּרַבָּנָן חַיָּבוֹת, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״ב) עַיֵּן שָׁם, וַאֲפִלּוּ אִם נֵימָא דְּהוּא מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה מִצַּדַּד בְּסֵפֶר שַׁאֲגַת אַרְיֵה סִימָן (י״ג) [י״ב] דְּהַנָּשִׁים פְּטוּרוֹת מִטַּעַם דְּהַזְּכָרָה דִּיּוֹם הִיא מִצְוָה בִּבְנֵי עַצְמָהּ וְאִם לֹא הִזְכִּיר בַּיּוֹם אֵין צָרִיךְ לְהַזְכִּיר הַזְּכָרָה זוֹ בַּלַּיְלָה הִיא מִצְוָה בִּבְנֵי עַצְמָהּ, עַיֵּן שָׁם. וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן נ״ב בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר דְּמוּכָח שָׁם מִדְּבָרָיו דְּהָעִקָּר נִתְקְנוּ בִּשְׁבִיל הַתְּפִלָּה, [ב]אִם כֵּן (ד) מִמֵּילָא חַיָּבוֹת. וּלְעִנְיַן בְּרָכַת הַשַּׁחַר לְכָאוֹרָה תְּלוּי זֶה אִם נֵימָא דְּהַבְּרָכוֹת הָאֵלּוּ יֵשׁ לָהֶם זְמַן עַיֵּן לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן נ״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״י) וּבְבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה כל הברכות) וְצָרִיךְ עִיּוּן, וּמִסְתִּימַת לְשׁוֹן הַטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן מ״ו סָעִיף ד׳ וּבִסְעִיף ה׳ וּבִסְעִיף ו׳ וּבְסִימָן ס״ז בְּסִימָן י״ז סָעִיף ב׳ בַּהַגְּהָ: זֶה כַּתָּבְנוּ לְעִנְיַן חִיּוּב אֲבָל פְּשִׁיטָא דִּיכוֹלוֹת לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּב עַל עַצְמָן וּלְבָרֵךְ אַפִּלּוּ בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן י״ז סָעִיף ב׳ בַּהַגְּהָ: (ג) **שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא.** דְּתָלָה הַכָּתוּב בִּזְמַן שְׁכִיבָה וּזְמַן קִימָה: (ד) **וְנָכוֹן הוּא.** מִשְּׁמַע מִצַּד הַדִּין פְּטוּרִין, וְהֶבֵ״ח (סק״א) פָּסַק דְּחַיָּבִין מִדִּינָא לְקַבֵּל מַלְכוּת שָׁמַיִם בִּפְסוּק רִאשׁוֹן עַיֵּן שָׁם, אֲבָל (ה) הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עַל זֶה: (ה) **שָׁמַיִם.** בְּסֵפֶר נַחֲלַת צְבִי (סק״א) פֵּרֵשׁ דְּכַוָּנַת הַמְחַבֵּר הוּא רַק פְּסוּק (אֶחָד) [רִאשׁוֹן] וְזֶהוּ (אַחַת) [רִאשׁוֹנָה], וְהָרַב הוֹסִיף עָלָיו דְּעַל כָּל פָּנִים כָּל פְּסוּק רִאשׁוֹן, אֲבָל בִּלְבוּשׁ מַשְׁמַע דְּגַם כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר הוּא רַק פְּסוּק (אֶחָד) [רִאשׁוֹן] וְזֶהוּ שֶׁבַּאַר הָרַב: **ב** (ו) **לְרַבּוֹתָם תָּם וְכוּ׳.** אֲבָל הִגִּיעַ לְחִנּוּךְ שֶׁהוּא כִּבֵר שֵׁית שִׁבַּע חַיָּב אֲבִיו לְחַנְּכוֹ וְכֵמוֹ בְּשְׁאָר כָּל הַמִּצְוֹת, וְגַם (ו) שֶׁיְּקַרְאֶנּוּ בִּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע (ו) עִם הַבְּרָכוֹת לְפָנָיהּ וּלְאַחֲרֶיהָ: (ז) **כְּשֶׁלֹּא הִגִּיעוּ וְכוּ׳.** (ח) **בַּבֹּקֶר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לָכֵן לֹא הִטִּילוּ עַל אֲבִיו לְחַנְּכוֹ. (ט) וְעַיֵּן בְּבַ״ח שֶׁכָּתַב דְּאִם הוּא בֶּן שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה, לְכֻלֵּי עָלְמָא חַיָּב עַל אֲבִיו לְחַנְּכוֹ בָּזֶה: (ט) **וְרָאוּי לְנַהֵג.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף עַל גַּב דְּמִדִּינָא מִסְתַּבְּרָא כְּרַשׁ״י וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ״א (ד״ה ולר״ת) דַּ״ל, אַף עַל פִּי כֵן נָכוֹן לִנְהֹג כְּרַבּוֹתָם תָּם, וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (ק״ש פ״ד ה״א). עַיֵּן בְּלֶחֶם מִשְׁנֶה וּבְכַפֵּי מֹשֶׁה עַל הַיְרוּשַׁלְמִי (פ״ג ה״ג). אַךְ בִּתְפִלָּה לְכֻלֵּי עָלְמָא חַיָּב אִם הִגִּיעַ לְחִנּוּךְ כִּדְלִקַּמָּן סִימָן ק״ו סָעִיף א׳: **ג** (י) **הַבְּתוּלָה.** מִפְּנֵי שֶׁהוּא טָרוּד טִרְדָּה דְּמִצְוָה שְׁמְחַשֵּׁב עַל עֵסֶק בְּתוּלִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאַלְמָנָה לֹא טָרִיד: (יא) **מִקְּרִיאַת שְׁמַע.** וּבִרְכוֹתֶיהָ. וְהוּא הַדִּין מִתְּפִלָּה, וְכֵמוֹ שְׁמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן ק״ו: (יב) **שְׁלשָׁה יָמִים.** וַאֲרְבָעָה לֵילוֹת. כְּגוֹן אִם נָשָׂא בַּיּוֹם הָרְבִיעִי בְּצָהֳרַיִם, [ג]פָּטוּר עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת (ט) וְעַד בְּכָלָל. וְלִפְעָמִים יוֹצֵא אַרְבָּעָה יָמִים, כְּגוֹן אִם נִכְנַס לַחֻפָּה בְּיוֹם רְבִיעִי עַד שֶׁלֹּא קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, פָּטוּר אַרְבָּעָה יָמִים: (יג) **אִם לֹא עָשָׂה.** אֲבָל לְאַחַר מַעֲשֶׂה שֶׁאֵינוֹ טָרוּד עוֹד, חַיָּב. וְכֵן מִזֶּה הַזְּמַן וְאֵילָךְ חַיָּב אַף אִם לֹא בָּעַל, דְּכֵיוָן שֶׁכְּבָר עָבַר שְׁלשָׁה יָמִים וְלֹא עָשָׂה מַעֲשֶׂה, מִתְיָאֵשׁ אַחַר כָּךְ מִן הַדָּבָר וְאֵינוֹ טָרוּד כְּלָל: (יד) **קוֹרֵא.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (י) חַיָּב לִקְרוֹת וְעִם בִּרְכוֹתֶיהָ כְּדִין. (יו) וְגַם מִתְפַּלֵּל, דְּכֵיוָן שֶׁחַיָּב בִּקְרִיאַת שְׁמַע חַיָּב בִּתְפִלָּה. וְאִם אֵינוֹ קוֹרֵא נִתְבָּאֵר (יג) דְּבִשְׁכָרוּת מֵעֵט קוֹרֵא וּמִתְפַּלֵּל, דִּבְזְמַנֵּנוּ בְּלָאוּ הָכִי אֵין אָנוּ מְכַוְּנִין כָּל כָּךְ, הָא אִם אֵין יָכוֹל לְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אֵין לִקְרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיָּסִיר יֵינוֹ מֵעָלָיו: **ד** (טז) **בְּצָרְכֵי רַבִּים.** (יז) מַיְירֵי שֶׁאֵין שָׁם מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל אֶלָּא הוּא, וְלָכֵן אֵינוֹ פּוֹסֵק דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה הוּא, וַאֲפִלּוּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **מִקְּרִיאַת שְׁמַע.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּכָאן וְיַצִּיב נָשִׁים חַיָּבוֹת, אַךְ בְּשֶׁאֵנֶת אַרְיֵה סִימָן (י״ג) [י״ב] כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, יֵשׁ לְתָמֵהַּ עַל הָנֵי נָשֵׁי דִּידָן, שֶׁהֲרֵבֵּה נָשִׁים שֶׁאֵין קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁהֵן פְּטוּרִין וְאֵין נִזְהָרִין לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם, אֲבָל אוֹמְרִים אֲנִי דְּעֵל כֵּיוָצֵא בָּזֶה אָמְרוּ הַנַּח לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל כו׳, דְּוַדַּאי נָשִׁים פְּטוּרוֹת הָווּ לֵיהּ מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, אַף עַל גַּב דְּנוֹהֶגֶת בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, מִכָּל מָקוֹם הַזְּכָרָה דִּיּוֹם הוּא מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְאִם לֹא הִזְכִּיר בַּיּוֹם אֵין צָרִיךְ לְהַזְכִּיר הַזְּכָרָה זוֹ בַּלַּיְלָה, וּמַה שֶּׁמַּזְכִּיר בַּלַּיְלָה הוּא מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ כו׳ עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן נ״ח (סק״ז) בְּמַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה (ק״ש פ״א ה״י־ג), עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * קְטַנִּים פְּטוּרִים וְכוּ׳ וּלְרַשׁ״י אֲפִלּוּ הִגִּיעַ וְכוּ׳. הִנֵּה הַגְרִ״ז (ס״ב) כָּתַב דִּלְרַשׁ״י פְּטוּרִים גַּם מִבִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע. וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְעַיֵּן דְּאָמְאי דְּזִמְרָא זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאֵינוֹ נִמְשָׁךְ רַק עַד שֵׁשׁ שָׁעוֹת אֵינוֹ מְצוּי אֶצְלוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר כָּךְ. אַךְ מִדִּבְרֵי רַשׁ״י עַמּוּד ב׳ (ד״ה וחייבין) שֶׁכָּתַב דְּתִפְלָּה רַחֲמֵי הוּא וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם, דְּגַם הִיא נִמְשֶׁכֶת אַחַר כָּךְ וַאֲפִלּוּ הָכִי הֲוָרָה לְטַעַם זֶה, וְגַם אֵינוֹ מִסְתַּבְּרָא לְהַחְמִיר יוֹתֵר בִּבְרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע מִקְּרִיאַת שְׁמַע עַצְמָהּ. וְנָשִׁים בִּבְרָכַת אֱמֶת וְיַצִּיב לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) שְׁאנֵי:

ד * הָיָה עוֹסֵק בְּצָרְכֵי רַבִּים וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם אות ד׳ מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַפֶּסֶף מִשְׁנֶה (ק״ש פ״ב ה״ה) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ מָנוֹחַ, וְעַיֵּן שָׁם בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה שֶׁפֵּיֵּם עַל דִּבְרֵי רַבֵּנוּ מָנוֹחַ שֶׁפָּשַׁט וְדִקְדֵּק בְּדִבּוּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים אֵין לוֹ טַעַם. וְלִכְאוֹרָה לְמָה דָּחֲקוּ בְּשִׁתֵּי יָדַיִם, הֲלֹא הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ל״ח (סק״ח) הוֹכִיחַ מֵרַשׁ״י (סוכה כו. ד״ה ותגריהן) דְּאִם עִקַּר כַּוָּנָתוֹ רַק לְהִשְׁתַּכֵּר לֹא מִיקְרֵי עוֹסֵק בְּמִצְוָה. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּמִדִּבְרֵי הָרַב מְנוֹחַ מַשְׁמַע דְּבִדּוּרוֹתֵינוּ אֵין אָנוּ תּוֹלִין שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם וַאֲפִלּוּ אֵין מִשְׁתַּכֵּר מִזֶּה וְעַל זֶה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכ״כ בשו״ע הרב (ס״א). **ב]** בשו״ע הרב (ס״א בסוגריים) כתב שאם רוצות לומר פסוקי דזמרה וברכותיה הרשות בידם, ואינו חובה. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ג) כתב: אם היתה החופה ביום ד׳ פטור מקריאת שמע מליל ד׳ עד ליל מוצאי שבת ולא עד בכלל.

א (פ) בַּ״ח וְלֶחֶם מִשְׁנָה (ק״ש פ״ד ה״א ד״ה נשים), וְכֵן מִשְׁמַע מֵהַגְרִ״א (ד״ה ונכון) וּמַהֲכַ״ס שָׁם (ברכות כ:) אָמַר לֵיהּ רְבָא וְכוּ׳: (ב) **פְּשׁוּט:** (ג) **גַּם הַשְׁכִּיבָנוּ,** דְּכֹאוֹלָה אֲרִיכְתָּא הִיא: (ד) **וְהַגְרִ״ז** (ס״א) **כָּתַב לְהַקֵּל, וְצָרִיךְ עִיּוּן:** (ה) הַלְבוּשׁ וְעוֹלַת תָּמִיד (סק״א) וְהַיַּד אַהֲרֹן (הגב״י) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״א) וְהַגְרִ״א שָׁם) לְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ תָּם בְּסִימָן ל״ז (ד״ה וי״א) וּבְסִימָן זֶה (ד״ה לר״ת), וְכֵן כָּתַב בְּרַמְבַּ״ם (שם) בְּהָדְיָא, עַיֵּן בְּמִגְדַּל עֹז (שם) [וְתַבַּת ׳אֲנִי׳ שֶׁבְּמִגְדַּל עֹז טָעוּת סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר ׳וְאוֹמַר׳, וְאַרְמַבַּ״ם קַיָּ״ל], **וּלְפֵרוּשׁ לֶחֶם מִשְׁנֶה**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן ע

ח שם (ה״י). ט בְּהַשָּׁגַת הָרַאֲב״ד, וּפֹלוּגְתַּיְיהוּ בְּהָא דְּשַׁבָּת ט׳ (ע״ב) וְסָבְרָה ל״ח (ע״א).

(יז) וְהַגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע (יח) לֹא יַפְסִיק, אֶלָּא (יט) יִגְמֹר (ו) עִסְקֵיהֶם וְיִקְרָא (כ) אִם נִשְׁאַר עֵת לִקְרוֹת: ה * הָיָה (כא) עוֹסֵק בַּאֲכִילָה אוֹ שֶׁהָיָה בַּמֶּרְחָץ אוֹ שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּתִסְפֹּרֶת אוֹ שֶׁהָיָה מְהַפֵּךְ בָּעוֹרוֹת אוֹ שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בְּדִין, ח[ל]הָרַמְבַּ״ם (כב) גּוֹמֵר וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, וְאִם הָיָה מִתְיָרֵא שֶׁמָּא יַעֲבֹר זְמַן קְרִיאָה וּפָסַק וְקָרָא הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח, (כג) וּ[ל]הָרַאֲב״ד ט מַפְסִיק (ו) (כד) וְקוֹרֵא, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ (כה) שְׁהוּת לִקְרוֹת (וְעַיֵּן לְקַמָּן (כו) סִימָן רל״ה (ס״ב)):

בַּאֵר הַיֵּטֵב

הָרַב מְנוֹחַ דְּדַוְקָא בְּדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם. וּמֵיהוּ הַשְׁתָּא נְמִי אִם עוֹסְקִין עִמָּהֶן אִפּוּלוּ בְּהַצָּלַת מָמוֹנָם וְאֵין מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל אֶלָּא הוּא אֵינוֹ פוֹסֵק, דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה הוּא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: (ו) **עִסְקֵיהֶם.** וְעַל כָּל פָּנִים יִקְרָא פְּסוּק רִאשׁוֹן וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ אִם אֶפְשָׁר. וְאִם פָּטוּר מִלְּקְרוֹת וְקוֹרֵא, נִקְרָא הֲדְיוֹט. לְחֶם חֲמוּדוֹת (פ״כ אות נח). וּבְדִבְרֵי מֹשֶׁה (ס״ב) מַשְׁמַע דְּאִם מְחַכְּנִן כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה שַׁפִּיר דְּמֵי, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וְרֹעֶלֶת תָּמִיד (סק״ז) וְיַד אַהֲרֹן (הגב״י). וְכָתַב מָגֵן אַבְרָהָם, וְנִרְאֶה לִי דְּמִכָּל מָקוֹם יֹאמַר פָּרָשָׁה שֵׁנִית בְּהִ יְצִיאַת מִצְרַיִם, אִפּוּלוּ עָבַר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע: ה (ו) **וְקוֹרֵא.** וְכָתַב הַבַּ״ח (ד״ה והרמב״ם) דְּהָרַמְבַּ״ם מִירֵי בְּהַתְחִיל בְּהָהֵיא דְּאִירֵי שֶׁהִתְחִיל בְּאִסּוּר וְלֹא פְּלִיגִי, וְכֵן יֵשׁ לְהוֹרוֹת. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְעַיֵּן ט״ז (סק״ב) וּפְרִי חָדָשׁ וּבְיַד אַהֲרֹן (שם):

בֵּאוּר הַלָּכָה

תְּמַהּ הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה, וּלְעוֹלָם **אִם מִשְׁתַּכֵּר מִזֶּה וְאִנּוּ יוֹדְעִין שֶׁעִקַּר כְּוָנָתוֹ רַק לְהִשְׁתַּכֵּר יֵשׁ לְעַיֵּן הַרְבֵּה לְפִי הַמָּגֵן אַבְרָהָם** הַנַּ״ל **אִם מִקְרֵי עוֹסֵק בְּמִצְוָה לְהִפָּטֵר מִקְרִיאַת שְׁמַע. וְאֶפְשָׁר דְּהָכָא דְּאִירֵי שָׁאנֵי שָׁם מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל אֶלָּא הוּא עָדִיף טְפֵי, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְעַיֵּן לְעֵיל** בְּסִימָן ל״ח בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה הם) **שֶׁהוֹכַחְנוּ דְּאִם כְּוָנָתוֹ בְּשָׁכִיל שְׁנֵיהֶם מִקְרֵי עוֹסֵק בְּמִצְוָה:**

ה * **הָיָה עוֹסֵק וְכוּ׳ וּ[ל]הָרַאֲב״ד מַפְסִיק וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) שֶׁכָּתַב דִּמְיִירִי שֶׁהִתְחִיל אַחַר שֶׁהִגִּיעַ הַחֲצִי שָׁעָה שֶׁקָּדַם עַמּוּד הַשַּׁחַר דְּאָז אָסוּר לַעֲשׂוֹת כָּל אֶלָּה לְהָרַאֲב״ד, וְהִתְחִיל מַפְסִיק בְּכָל אֶלּוּ דִּבְמִילְתָא דְּאוֹרַיְיתָא הִיא שֶׁהִתְחִיל בְּאִסּוּר אֲפִלּוּ אִם הִתְחִיל פּוֹסֵק, וְטַעַם הָרַמְבַּ״ם דִּסְבִירָא לֵיהּ שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל כָּל אֵלּוּ אֶלָּא סְמוּךְ לְמִנְחָה שֶׁהוּא דָּבָר הַמְצוּי כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן פ״ט סָעִיף ז׳, וְאִם כֵּן הִתְחִיל הַדָּבָר בְּהֶתֵּר, וּלְכָךְ אֵינוֹ פוֹסֵק. וְכֵן כָּתַב בְּבֵאוּר הַגְּרִ״א (ד״ה ס״ה) שֶׁזֶּהוּ טַעַם הָרַמְבַּ״ם. וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (ד״ה שם סק״ו) שֶׁמּוּכָח מִדִּבְרֵיהֶם דְּאִם הִתְחִיל בְּכָל אֵלּוּ אַחַר שֶׁהִגִּיעַ עַמּוּד הַשַּׁחַר לְכוּלֵּי עָלְמָא פּוֹסֵק, דַּהֲרֵי הִתְחִיל בְּאִסּוּר, דְּלֹא כְּדַמַּשְׁמַע מִלְּבוּשֵׁי שְׁרָד (שם). וְכֵן לְפִי זֶה אִם הִתְחִיל בְּכָל אֵלּוּ בְּעֶרֶב סְמוּךְ לְזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית צָרִיךְ לִפְסֹק אַף לְהָרַמְבַּ״ם. וְיֵשׁ אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דִּלְהָרַמְבַּ״ם בְּכָל גְּוָנֵי אֵינוֹ צָרִיךְ לִפְסֹק בְּדִיעֲבַד אַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִיל אִם אַחַר שֶׁיִּגְמֹר יִשְׁאַר לוֹ שְׁהוּת. וְלַהֲלָכָה אֵין לָנוּ נַפְקָא מִינָּהּ בָּזֶה, דְּהַסְכָּמַת רֹב הָאַחֲרוֹנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ״ג:

וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי עוֹד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דְּאִם הָיָה עוֹסֵק בְּמִלְאכָה קֹדֶם עַמּוּד הַשַּׁחַר מֵיקְרֵי שֶׁהִתְחִיל הַדָּבָר בְּהֶתֵּר, כֵּן אִיתָא בְּסִימָן פ״ט בָּאַחֲרוֹנִים דְּמִלְאכָה מֻתָּר עַד עַמּוּד הַשַּׁחַר וְכֵן אִיתָא בְּהָדֵיא בְּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ד׳. **וְרֹאשֵׁי בְּסִדּוּר הָאֲרִיזַ״ל מִלְּיקָא** בְּדִבְרֵיהֶם הָאֲסוּרִים קֹדֶם הַתְּפִלָּה בְּסוֹף אוֹת ד׳ [ג] **דְּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵיהֶם דְּסִתָּם מְלָאכָה חוּץ מִמֻּרְחָץ וּ[ל]הִסְתַּפֵּר דּוֹמֶה לְאֲכִילָה דְּאִסּוּר חָצִי שָׁעָה קֹדֶם עַמּוּד הַשַּׁחַר** [וּמַה שֶּׁכָּתַב שָׁם אוֹת ה׳ וְאִם הִתְחִיל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִמְּלַאכְתּוֹ, עַל כָּרְחָךְ קַאֵי אֶלְהִסְתַּפֵּר וְלִכְנֹס לְמֶרְחָץ וְכֹהֲאֵי גַּוְנָא דְּמִיירֵי שָׁם בְּאוֹת הַקּוֹדֶם, כְּדֵי דְּלֹא לִיסְתְּרוּ דִּבְרֵיו אֲהֲדָדֵי, עַיֵּן שָׁם]. **מֵהָרַמְבַּ״ם וּשְׁאָרֵי הָאַחֲרוֹנִים הַנַּ״ל לְכָאוֹרָה לֹא מִשְׁמַע כֵּן. וּמַה שֶּׁכָּתַב עוֹד בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים** סוֹף אוֹת ו׳ **דְּאִם הִתְחִיל אַחַר חֲצִי שָׁעָה דִּינוֹ כְּהִתְחִיל בְּאִסּוּר, אֲאֲכִילָה לֹא צָרִיךְ לָזֶה, דְּשָׁם אֲפִלּוּ הִתְחִיל בְּהֶתֵּר צָרִיךְ לְהַפְסִיק, וּבְרַמְבַּ״ם וְתִסְפֹּרֶת נַיַּאי מֵאַר קֹדֶם עַמּוּד הַשַּׁחַר, וְעַל כָּרְחָךְ דְּקַאֵי אֲשֶׁאֵר מְלָאכוֹת וְדִמּוּ בָּזֶה לַאֲכִילָה דְּאַסִּירִי חָצִי שָׁעָה קֹדֶם עַמּוּד הַשַּׁחַר, וְקַאֲזַל לְשִׁיטָתוֹ בְּסוֹף אוֹת ד׳. וּלְדִינָא צָרִיךְ עִיּוּן בָּזֶה וְכַנַּ״ל:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אִם הוּא עוֹסֵק רַק בְּהַצָּלַת מָמוֹנָם: (יז) **וְהִגִּיעַ וְכוּ׳.** מַשְׁמַע מִזֶּה דְּאִם הִתְחִיל בְּאִסּוּר אַחַר שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן, צָרִיךְ לְהַפְסִיק. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״כ) שֶׁמְּצַדֵּד א[א]דְּכָכָל גַּוְנֵי אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְסִיק: (יח) **לֹא יַפְסִיק.** וְאִם (טו) יָכוֹל לְהַפְסִיק לִקְרִיאַת שְׁמַע וְאַחַר כָּךְ לַחֲזֹר וְלִגְמֹר צָרְכֵי צִבּוּר בְּלֹא טֹרַח, יַפְסִיק. כָּתַב (טז) הַפְּרִי מְגַדִּים (סי׳ עא ממ״ז סק״ה), דְּאַף עַל גַּב דְּהָעוֹסֵק בְּצָרְכֵי רַבִּים פָּטוּר מִקְּרִיאַת שְׁמַע, מִכָּל מָקוֹם אִם פָּסַק וְקָרָא שַׁפִּיר יָצָא יְדֵי חוֹבָה, דְּלֹא פָּטוּר מֵמָּשׁ מִקְּרִיאַת שְׁמַע, אֶלָּא שֶׁהוּא אָנוּס עוֹסֵק בְּמִצְוָה אַחֶרֶת: (יט) **יִגְמֹר עִסְקֵיהֶם.** וּמִכָּל מָקוֹם (יז) יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיָּכוֹל וְיִקְרָא לְקָהוֹת פְּסוּק רִאשׁוֹן עִם כַּוָּנָה שֶׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׳ בְּזַמְּנָהּ, כִּי זֶה דָּבָר קָצֵר וְאֶפְשָׁר לוֹ אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בְּצָרְכֵי צִבּוּר: (כ) **אִם נִשְׁאַר.** וְאִם לֹא נִשְׁאַר מַה יַּעֲשֶׂה, הֲרֵי עָסַק בְּמִצְוָה. וּמִכָּל מָקוֹם (יח) חַיָּב לְהִזָּכִיר יְצִיאַת מִצְרַיִם אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁעָבַר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁזּוֹ הִיא מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ וּמִצְוָתָהּ כָּל הַיּוֹם, עַל כֵּן יֹאמַר אֲזָה פָּרָשָׁה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ יְצִיאַת מִצְרַיִם אִם כְּבָר עָבַר הַזְּמַן שֶׁלֹּא יוּכַל לוֹמַר בִּרְכַת אֱמֶת וְיַצִּיב כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִימָן נ״ח, וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ס כז). וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן צ״ג סָעִיף ד׳ לְעִנְיַן תְּפִלָּה וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (סק״ח). וְדַע, דְּאִם נִמְשַׁךְ זְמַן עִסְקוֹ בְּצָרְכֵי צִבּוּר עַד לְאַחַר חֲצוֹת שֶׁאָז פָּטוּר לְכֻלֵּי עָלְמָא אַף מִן הַתְּפִלָּה, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לְכֻלֵּי עָלְמָא לֶאֱכֹל קֹדֶם שֶׁמְּקַיֵּם מִצְוַת תְּפִלִּין דְּזִמְנוֹ כָּל הַיּוֹם, וְגַם לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן פ״ט (א״א סק״ה) אָסוּר לוֹ אָז לֶאֱכֹל קֹדֶם שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, עַל כֵּן כְּשֶׁיִּגִּיעַ חֲצִי שָׁעָה שֶׁאַחַר חֲצוֹת, יִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וְאַחַר כָּךְ יֹאכַל. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶק ז׳ (ס״ו):

ה (כא) **עוֹסֵק בַּאֲכִילָה.** וּמַה נִּקְרָא הַתְחָלָה עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רל״ב סָעִיף ב׳: (כב) **גּוֹמֵר וְאַחַר כָּךְ וְכוּ׳.** הֵינוּ כְּשֶׁהוּא מְשַׁעֵר שֶׁיִּשְׁאַר לוֹ זְמַן לִקְרוֹת, וּמַה שֶּׁכָּתַב וְאִם הָיָה מִתְיָרֵא, רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁמָּא אֵין הַשַּׁעֲרוֹתוֹ מְכֻוָּנִין הֵיטֵב: (כג) **וּ[ל]הָרַאֲב״ד מַפְסִיק וְכוּ׳.** וְהַסְכָּמַת (יט) רֹב הָאַחֲרוֹנִים וְכִמְעַט כֻּלָּם דְּהָעִקָּר תְּלוּי בְּמִלְּתָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּהִתְחִיל בְּהֶתֵּר אוֹ בְּאִסּוּר, וְאִם כֵּן לְפִי זֶה (כ) בְּמְלָאכָה אוֹ בְּכָל אֵלּוּ הָעִנְיָנִים לְבַד מֵאֲכִילָה (כפ) אִם הִתְחִיל קֹדֶם עַמּוּד הַשַּׁחַר אֵין צָרִיךְ לִפְסֹק אִם יִשָּׁאֵר לוֹ שְׁהוּת אַחַר שֶׁיִּגְמֹר לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּלְהִתְפַּלֵּל, דַּהֲרֵי קַיְמָא לָן לְקַמָּן בְּסִימָן פ״ט סָעִיף ז׳ דְּלֹא גָּזְרוּ סְמוּךְ לְשַׁחֲרִית, וְאִם כֵּן הִתְחִיל בְּהֶתֵּר, אֲבָל אִם הִתְחִיל לְאַחַר שָׁעָה זְמָנִית דְּהוּא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּאִסּוּר וְאַחַר כָּךְ בְּשֶׁגּוֹמֵר הַמְּלָאכָה קוֹרֵא הַקְּרִיאַת שְׁמַע עִם הַבְּרָכוֹת וּמִתְפַּלֵּל. (כג) וְדַוְקָא שֶׁעֲדַיִן יִשָּׁאֵר לוֹ שְׁהוּת, אֲבָל אִם רוֹאֶה שֶׁהַזְּמַן עוֹבֵר, צָרִיךְ לְהַפְסִיק (כד) מִיָּד. וְכָל מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ פוֹסֵק (כה) אֲפִלּוּ יַעֲבֹר זְמַן תְּפִלָּה בְּצִבּוּר אֵינוֹ חַיָּב לְהַפְסִיק. וּלְעִנְיַן אֲכִילָה מִשְׁמַע מִן הַמְחַבֵּר בְּסִימָן פ״ט סָעִיף ה׳ (ט) דְּסִבְירָא לֵיהּ לְעִקַּר הַדִּין דְּמַאֲכִילָה צָרִיךְ לִפְסֹק תֵּכֶף מִשָּׁעָה שֶׁהִתְחִיל בְּהֶתֵּר, וַאֲפִלּוּ אִם הִתְחִיל בְּאִסּוּר צָרִיךְ לְהַפְסִיק, וְכֵן מִשְׁמַע אַף שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מַאי לִגְמֹר כָּל אֵלּוּ הָעִנְיָנִים שֶׁהִתְחִיל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן הַקּוֹדֵם. וְהַאי לִישְׁנָא לָאו דַּוְקָא לְעִנְיַן אִם הָיָה עוֹסֵק בַּאֲכִילָה, דְּבַאֲכִילָה כְּבָר כָּתַבְנוּ דְּצָרִיךְ גַּם כֵּן לְהִתְפַּלֵּל מִקֹּדֶם, וְנָקְטִיהּ מִשּׁוּם שְׁאָר דְּבָרִים. אִי נָמֵי מִשּׁוּם קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית נָקְטִיהּ, דִּבְהוּ שַׁיָּךְ גַּם כֵּן כָּל אֵלּוּ הַדִּינִים. וּכְשֶׁל עַרְבִית וַדַּאי אִם הִתְחִיל (מ) בְּכָל אֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים בְּתוֹךְ הַחֲצִי שָׁעָה שֶׁקֹּדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים (כמ) מַפְסִיק מִיָּד, וּכְשֶׁיֵּצְאוּ הַכּוֹכָבִים יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא בִּרְכוֹתֶיהָ, וְאַחַר כָּךְ גּוֹמֵר אֲכִילָתוֹ אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים, וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ וּמִתְפַּלֵּל, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רל״ה סָעִיף ב׳ עַיֵּן שָׁם בְּהַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ד): (כה) **שְׁהוּת לִקְרוֹת.** גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁכַּח בָּהֶם וְיַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְתְפִלַּת הַמִּנְחָה דְּקַיְמָא לָן בְּסִימָן רל״ב (ס״ב) שֶׁאִם הִתְחִיל בְּכָל אֵלּוּ קֹדֶם שֶׁהִתְפַּלֵּל אֵינוֹ צָרִיךְ לִפְסֹק, לְפִי שֶׁקְּרִיאַת שְׁמַע הִיא מִן הַתּוֹרָה הֶחְמִירוּ בָּהּ יוֹתֵר: (כו) **סִימָן רל״ה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם מְבֹאָר חִלּוּק בֵּין הִתְחִיל בְּהֶתֵּר לְהִתְחִיל בְּאִסּוּר, עַיֵּן שָׁם עוֹד:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה). וְנִרְאֶה שֶׁפְּקוּרוֹ מִלְּעֵיל סִימָן ל״ח סָעִיף ח׳ וּבְהַגָּ״ה עַיֵּן שָׁם], וְכֵן מוּכָח מִלְּבוּשׁ: (מז) בְּסִימָן ע״א (משׁ״ז) אוֹת ה׳: (יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): ה (יח) הַבַּ״ח (ד״ה והרמב״ם) וְהַשּׁ״ז (סק״ב) וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כ) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה, וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ״ז (ס״ה): (מח) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ו) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין דברים האסורים קודם התפילה סעי׳ ד״ה) וְשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כא) מִלְּקַמָּן סִימָן רל״ה סָעִיף ב׳, וְכֵן כָּתַב דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם): (כב) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם), וּפְשׁוּט מִלְּקַמָּן הַנַּ״ל: (כג) מִלְּקַמָּן בְּסִימָן רל״ב סָעִיף ב׳: (מא) אֲלִיָּה רַבָּה (סי׳ רלב סק״ה) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם): (מב) וְכֵן כְּתִבוּ הָאַחֲרוֹנִים שָׁם: (מג) פְּרִי מְגַדִּים (סי׳ רלה א״א סק״ט) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין תפילת ערבית סעיפים ר״ז): (מד) פְּרִי מְגַדִּים (שם א״א סק״ד ומשׁ״ז סק״ג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ולשון השו״ע הרב (ס״ד) כלשון השו״ע. אמנם בסימן ל״ח (ס״ז) כתב: אפילו התחילו באיסור אין צריך להפסיק לקריאת שמע אף על פי שיש להם שהות לעסוק במלאכתם אחר קריאת שמע. **ב]** בשו״ע הרב (ס״ה) כתב דכיון שצריך להתפלל יצטרך לומר גם קריאת שמע וברכותיה, כיון שצריך לסמוך גאולה לתפילה. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ה) השווה דין שאר מלאכות לדין מרחץ וכורסקי.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah